

Steenweg 34-46, Lanaken

Een Archeologienota

Auteur:

T. Van Mierlo (veldwerkleider)

Autorisatie:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

Colofon

VEC Nota 284

Steenweg 34-46, Lanaken, Een archeologienota

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteur: T. Van Mierlo

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, oktober '17

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Ten Briele 14 bus 15

8200 Sint-Michiels, Brugge

Tel + 32 (0)16 39 47 96

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	6
1.1.2	Archeologische voorkennis	7
1.1.3	Huidig gebruik	7
1.1.4	Beschrijving van de geplande werken	9
1.1.5	Juridisch kader	12
1.1.6	Doelstelling en vraagstelling	13
1.2	Assessmentrapport	14
1.2.1	Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden	14
1.2.2	Beschrijving van bekende archeologische waarden	20
1.2.3	Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden	25
1.2.4	Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie	34
1.2.5	Samenvatting	35
	Literatuur	37
	Geraadpleegde websites	37
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	37
	Bijlage 1 Plannenlijst	
	Bijlage 2 Fotolijst	

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

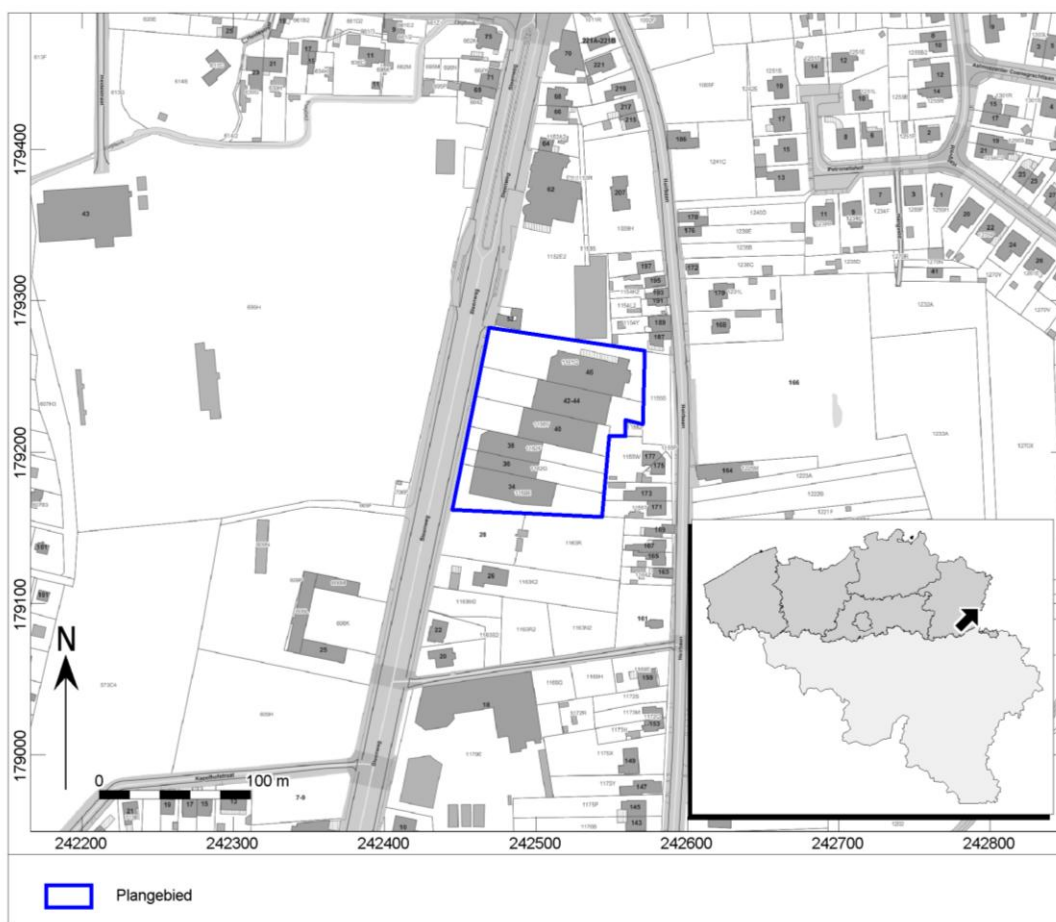
Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E - 6 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

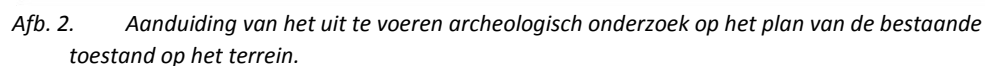
1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in oktober 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Steenweg 34-46 in Lanaken (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen realisatie van een nieuw handelspand en bijhorende aanpassingen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Realisatie van een nieuw handelspand en bijhorende aanpassingen
Locatie:	Steenweg 34-46
Plaats:	Rekem
Gemeente:	Lanaken
Provincie:	Limburg
Kadastrale gegevens:	Gemeente Lanaken, Afdeling 3, Sectie B, Perceelnummers: 1161G, 1158A2, 1158V, 1162F, 1162G, 1159E.
Diepte bodemverstoring	300 cm –mv
Oppervlakte plangebied	11657 m ² / 1,1 ha
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; <i>Lambertcoördinaten</i> (EPSG:31370))	242.444 / 179.157 242.508 / 179.219 242.572 / 179.282

Projectcode	2017I313
VEC-projectcode:	4190977 (bureauonderzoek)
Auteur:	T. Van Mierlo (bureauonderzoek, veldwerkleider)
Autorisatie: ¹	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)
Binddatum onderzoek:	10 oktober 2017
Einddatum onderzoek:	20 oktober 2017
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels, Brugge
Relevante thesaurustermen:	Laat-Paleolithicum, IJzertijd, Bronstijd, Romeinse tijd, villa, urnengravel, wegen, bureauonderzoek. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

Binnen het gehele onderzoeksgebied komen verstoringen voor met wisselende diepte. Dit wordt duidelijker gemaakt in het hoofdstuk: Huidig gebruik.

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er is geen archeologische voorkennis beschikbaar voor dit plangebied.

1.1.3 Huidig gebruik

Het plangebied is momenteel in gebruik door twee handelspanden. Het noordelijkste handelspand heeft eveneens een luifel. Het bebouwde gedeelte van het plangebied heeft een oppervlakte van 5205m². Het overige gedeelte van het plangebied is bestraat en in gebruik als parking of bestrating, of in gebruik als groenzone. Dit gedeelte heeft een oppervlakte van 6452m² waarvan 325m² groenzone. Verder staan er nog kleine constructies tegen de handelspanden. Volgens de opdrachtgever kan een minimale verstoring van 100cm –mv aangenomen worden voor de huidige bebouwing. Er zijn geen plannen beschikbaar waardoor het niet mogelijk is om de precieze verstoring te weten. De huidige bestrating heeft een verstoring van maximaal 40cm –mv. De parking heeft een verstoring van circa 30cm –mv in tegenstelling tot de zones aan de gebouwen die een verstoring van circa 40cm –mv hebben. De groenzones hebben een minimale verstoring door de aanleg.

¹Xander Alma is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

Afb. 3. Overzichtsplan van de bestaande toestand.

Op basis van de luchtfoto daterend uit 2013-2015 kan eveneens gezien worden dat het volledige plangebied bebouwd of bestraat is. In de omgeving van het plangebied is te zien dat het gebied ten noorden en ten zuiden van het plangebied gedeeltelijk vergraven zijn. Het gebied ten westen van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als groenzone. Dit staat in tegenstelling met het gebied ten oosten van het plangebied waar veel bebouwing te situeren is alsook handelspanden.

Afb. 4. Het plangebied op de luchtfoto 2013-2015.

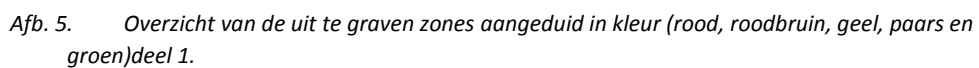
1.1.4 Beschrijving van de geplande werken

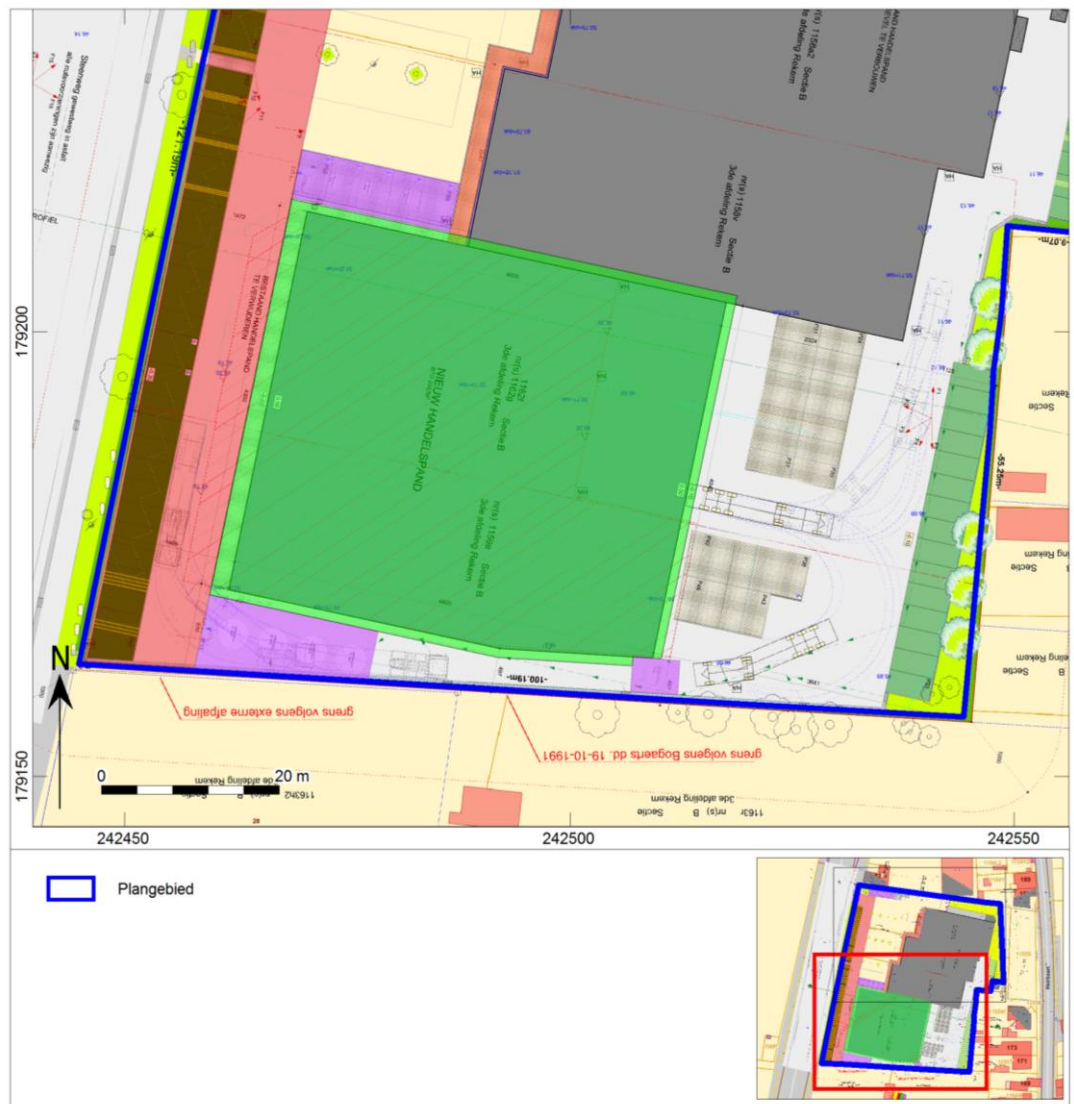
Binnen het plangebied wordt een nieuw handelspand gerealiseerd op de plaats van het zuidelijkste handelspand. Verder zal de parking vernieuwd worden, een luifel geïnstalleerd worden en de voorgevel van het overige handelspand vernieuwd worden.

Voor deze geplande werken van start zullen gaan, zal het bestaande zuidelijkste handelspand gesloopt en de funderingen weggehaald worden. Het deel van de bestaande handelspanden dat zal worden afgebroken heeft een oppervlakte van 1970 m². Naast het handelspand zullen ook kleinere bijgebouwen gesloopt worden. Deze kleinere bijgebouwen zijn gelegen over het gehele plangebied en hebben samen een oppervlakte van 85m².

Na het slopen van deze gebouwen, zullen op verschillende plaatsen uitgravingen gebeuren. De maximale uitgraving zal 300cm –mv zijn voor de plaatsing van de putten (regenwater- en sceptische putten). De minimale uitgraving is 30cm –mv.

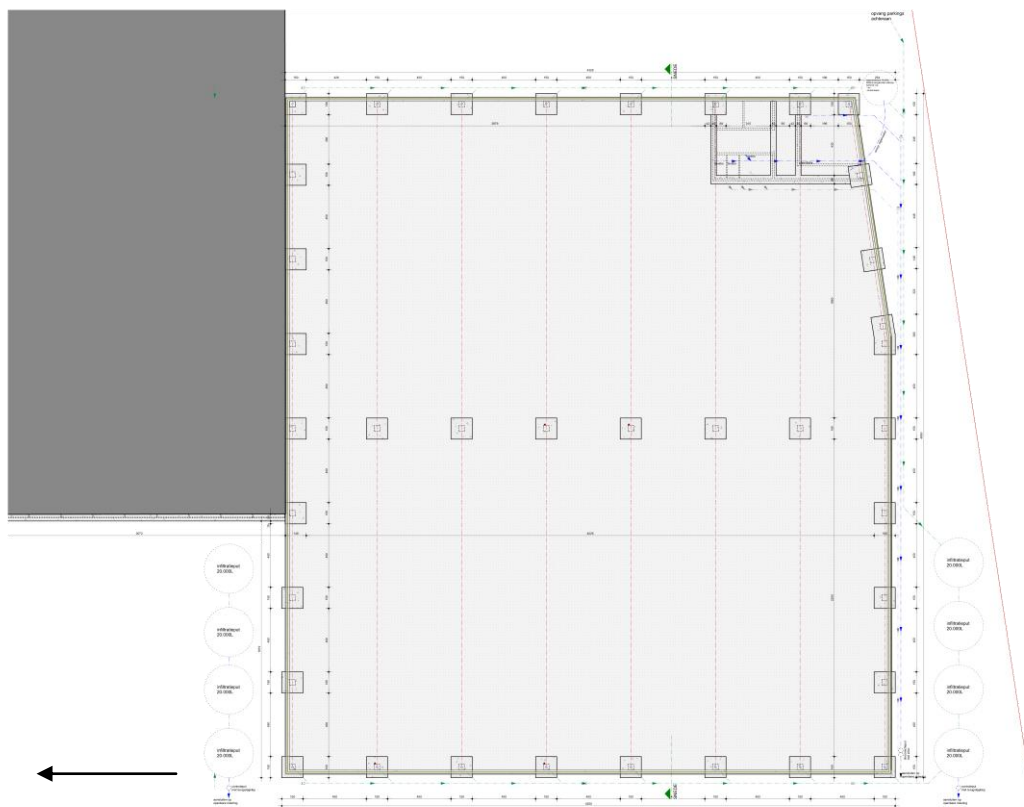
Kleur	Bestaande verstoring	Nieuwe uitgraving	Oppervlakte ingreep
Paars	Circa 40cm –mv	Maximaal 300cm –mv	Circa 335m ²
Groen	Circa 100cm –mv(met zekerheid is dit niet geweten)	120cm –mv fundering 50cm –mv onder vloerplaat	Circa 2295m ²
Rood	Circa 30cm –mv	Maximaal 40cm –mv	Circa 1420m ²
Geel	Circa 30cm –mv	Opvullen – geen uitgraving	Circa 725m ²
Bruinrood	Circa 40cm –mv	Maximaal 40cm –mv Maximaal 80cm –mv	Circa 155m ²

Afb. 6. Overzicht van de uit te graven zones deel 2.

Het nieuwe handelspand (oppervlakte 1930m²) dat gerealiseerd wordt zal een maximale verstoring van 120cm –mv veroorzaken door de fundering. Onder de vloerplaat zal maximaal 50cm uitgegraven worden. Rondom het nieuwe handelspand zullen negen putten gelegd worden. Van deze negen putten zullen er acht infiltratieputten van 20.000l gerealiseerd worden. Deze putten zullen een totale oppervlakte van 7096m² bevatten. De negende put is een regenwaterput van 10.000l van een oppervlakte van 988m². De riolering zal eveneens een maximale diepte van 120cm –mv hebben.

Afb. 7. Fundering- en rioleringsplan.

In het noorden zullen eveneens drie putten uitgegraven worden tot maximaal 300cm –mv. Deze drie infiltratieputten hebben een opslag van 20.000l en een totale oppervlakte van circa 80m².

De overige verstoringen zullen een maximale diepte van 80cm –mv hebben. Deze verstoringen zullen veroorzaakt worden door nieuwe bestrating of het aanleggen van groenzones. (Zie afbeelding 6-7)

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.1.5 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:

- 1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;*
- 2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;*
- 3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.*

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:

- 1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;*

2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;

3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. De verplichting tot de opmaak van een archeologienota wordt gekoppeld aan oppervlaktecriteria. Vanwege de ligging van het plangebied geheel in nog niet vastgestelde, binnen een woongebied/recreatiegebied en het gegeven dat de opdrachtgever niet publieksrechtelijk is, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 3000m².

Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 5185 m² beslaan (binnen een totaal perceelsoppervlak van 11657m²) en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een bekrachtigde archeologienota te laten opmaken.²

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 2.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.³

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.6 Doelstelling en vraagstelling

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016

onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt.

De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens:

- Tertiaire kaart
- Quartairgeologische kaart 1:50.000
- Geomorfologische kaart
- Bodemkaart 1:50.000
- Bodemgebruikskaart
- Bodembedekkingskaart
- Erosiekaart
- Hoogteverloopkaarten
- Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart

Archeologische gegevens:

- Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Historische gegevens:

- Kadasterplan
- Ferraris kaarten uit 1771-1778
- Atlas der buurtwegen 1840-1850
- Vandermaelenkaart 1846-1854
- Topografische kaart
- Luchtfoto's 1971-2015

Externe partijen:

- Input Onroerend Erfgoed
- Regio-experts
- Literatuur
- Gemeente
- Amateurarcheologen en heemkundekringen
- Iconografische bronnen
- Toponymie
- Huidige gebruikers

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

Bron	Informatie
Tertiaire kaart ⁴	Formatie van Bilzen
Quartairgeologische kaart 1:50.000 (afb. 9) ⁵	Profieltype 35:

⁴ Claes, S., E. Frederickx & F. Gullentops, 2001.

⁵ Verstraeten, A., 2000.

Bron	Informatie
	- Eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen) (<i>ELPw-MPs</i>) en/of Hellingsafzettingen van het Quartair (<i>HQ</i>) zijn mogelijk afwezig - Fluviatiele afzettingen van het Laat-Pleistoceen en het Saaliaan (Midden-Pleistoceen) (<i>FLP-MPs</i>) - Fluviatiele afzettingen van het Pleistoceen (<i>FP</i>) zijn mogelijk aanwezig.
Geomorfologie ⁶	Tussen Maasvlakte en Kempisch plateau
Bodemkaart 1:50.000 ⁷	Zbb Droge zandbodem met structuur B horizont OB Bebouwde zone OE Groeven
Reeds verrichte boringen ⁸	kb26d79w-B68: ten westen van het plangebied 0,00 – 1,40: Q - Quartaire afzetting kb26d79w-B69: ten oosten van het plangebied 0,00 – 2,00: Q - Quartaire afzetting
Hoogtekaart ⁹	45,4-46,4mTAW
Bodemerosie ¹⁰	Weinig erosiegevoelig
Bodemgebruikskaart ¹¹	Andere bebouwing
Bodembedekkingskaart ¹²	Overig afgedekt, gebouwen, gras en struiken

Het plangebied bevat Tertiaire afzettingen van de Formatie van Bilzen. Deze formatie dateert uit het Onder-Oligoceen en wordt onderverdeeld in drie leden namelijk het Zand van Kerniel, de Klei van Kleine Spouwen en het Zand van Berg. Deze leden zijn gekenmerkt als twee zandpakketen die gescheiden worden door een kleirijke eenheid. Er zijn weinig gegevens waardoor het moeilijk is een duidelijk onderscheid te maken tussen de drie leden. Gemiddeld is deze formatie 10 tot 20m dik.

⁶ Verstraelen, A., 2000.

⁷ <http://www.geopunt.be/kaart>.

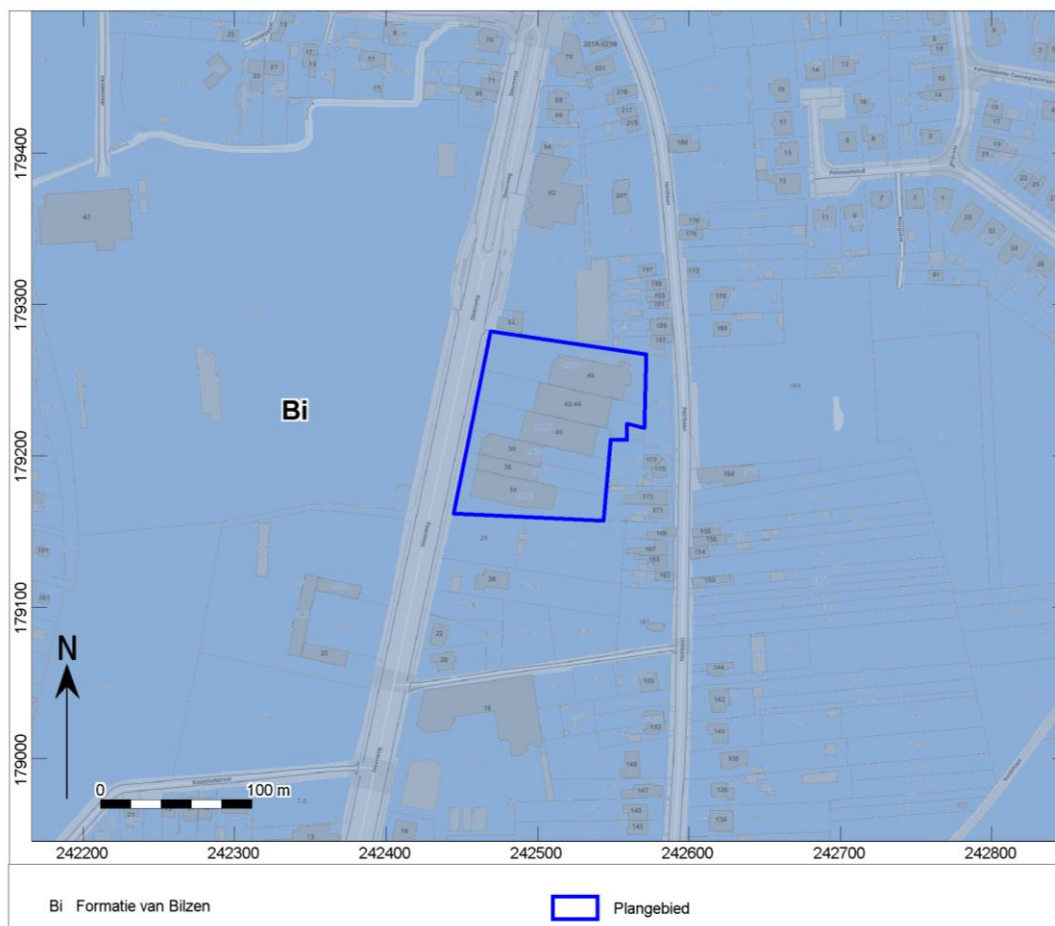
⁸ <http://www.geopunt.be/kaart>.

⁹ <http://www.geopunt.be/kaart>.

¹⁰ <http://www.geopunt.be/kaart>.

¹¹ <http://www.geopunt.be/kaart>.

¹² <http://www.geopunt.be/kaart>.

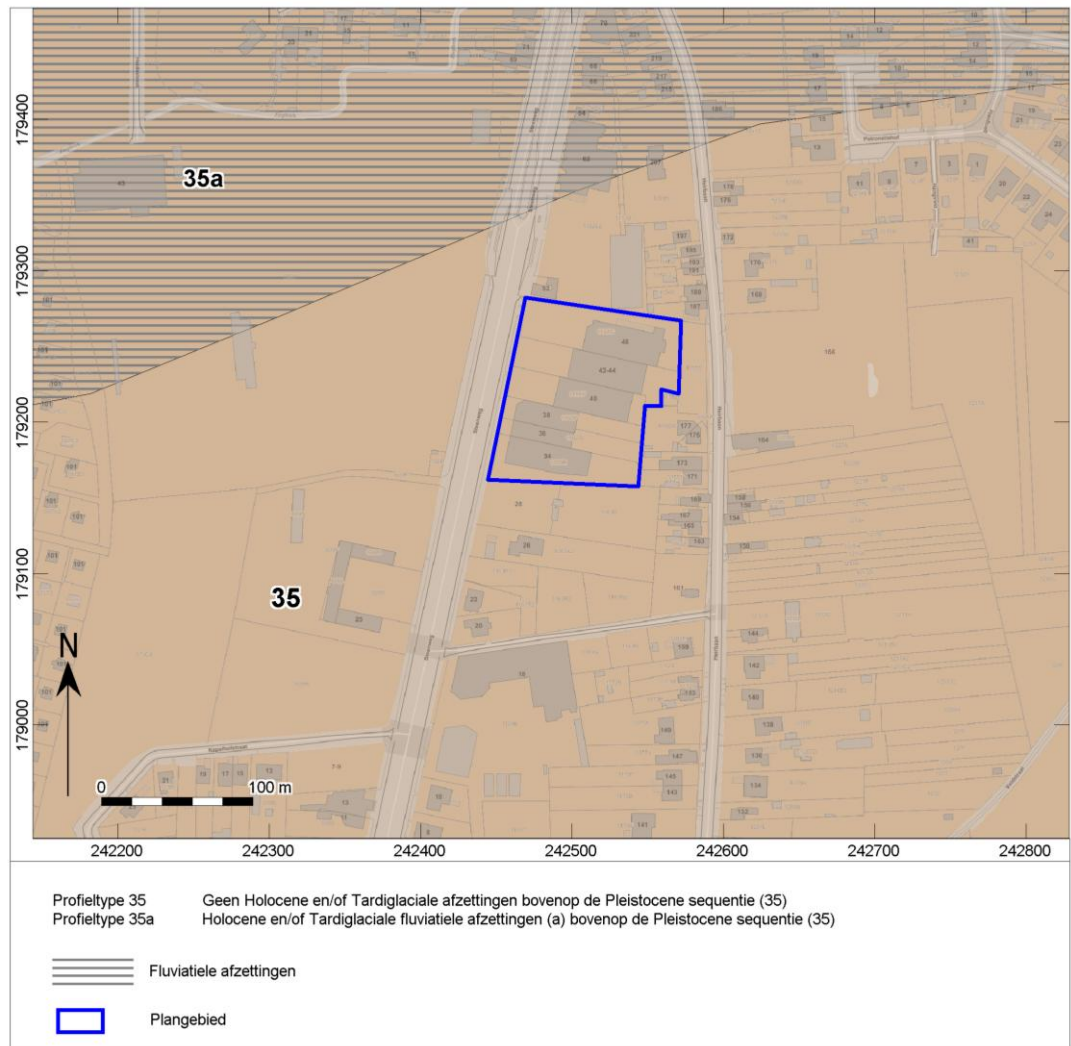

Afb. 8. Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.

Op de tertiaire afzettingen zijn quataire afzettingen afgezet. De quataire afzettingen behoren tot de formatie van Lanklaar. Deze dalbodemplandafzettingen hebben een variërende dikte van 5 tot 20m en dateren vanaf het Pleni-glaciaal. In het plangebied kunnen de Maasmechelen gronden teruggevonden worden. Dit zijn fluviale dalbodemplanden. Deze werden later door erosie in reliëf gezet en vormen nu het terras van Mechelen-aan-de Maas.

Onder bovenstaande afzettingen kunnen mogelijk nog resten van de Eisdan-Lanklaar gronden teruggevonden worden. Deze gronden werden afgezet tijdens het Saale-glaciaal en hebben een dikte van 8 tot 18m. Erosie heeft als gevolg gehad dat deze gronden morfologisch zichtbaar worden in het landschap en het terras van Eisdan-Lanklaar vormen.

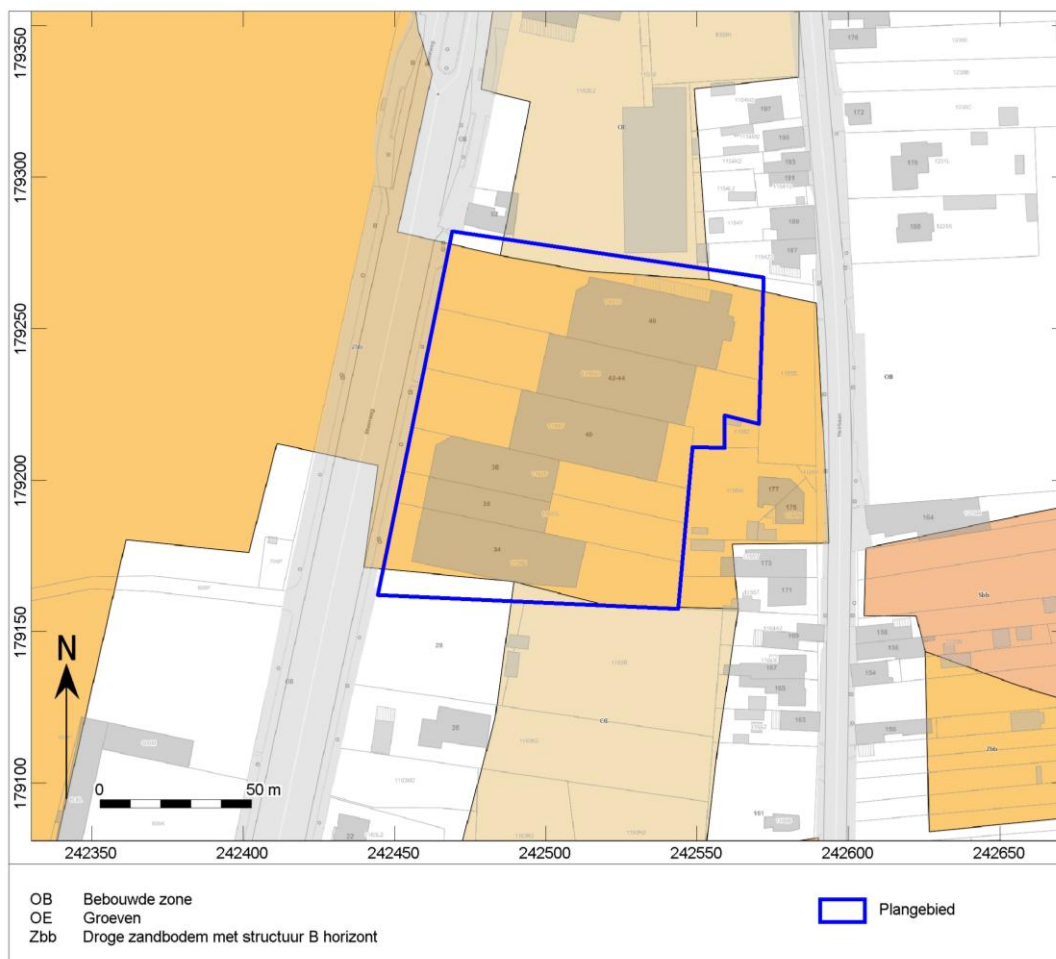
Mogelijk komt de Formatie van Wildert voor boven op de Maasmechelen gronden voor. Deze formatie kan gekenmerkt worden als fijne zwakleemige allochtone eolische zanden die afgezet zijn tijdens het Weichseliaan.

Afb. 9. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.

Het plangebied bevat drie bodemtypes namelijk OB, OE en Zbb. Het overgrote gedeelte van het plangebied wordt gekarteerd als bodemtype Zbb. Deze droge zandige gronden vertonen een bouwlaag die weinig humushoudend tot humusarm is. Tussen 90 en 120 cm komen roestverschijnselen voor. De waterhuishouding is gunstig in de winter, maar in de zomer zijn de bodems droogtegevoelig. Mits hoge dosissen organische en minerale bemesting zijn deze bodems matig geschikt voor zomergranen (maïs) en aardappelen. Omwille van watergebrek in de zomer is weiland af te raden. Deze droge zandige gronden komen in de Kempen voor op recente verstuiwingen in vervlakte duinengebieden. Ze worden overwegend als naalddhout uitgebaat.

Ten noorden en ten zuiden van het plangebied komen twee groeven voor. Een klein gedeelte van het plangebied behoort eveneens tot deze groeve. In de hoeken van het plangebied komt bodemtype OB voor. Dit bodemtype stelt dat de bodem een bebouwde zone is waardoor er geen duidelijkere kartering kan gebeuren. Er kan echter gesteld worden dat ook in deze zone bodemtype Zbb of een zone van de groeve voorkomt.

Afb. 10. Het plangebied op de bodemkaart.

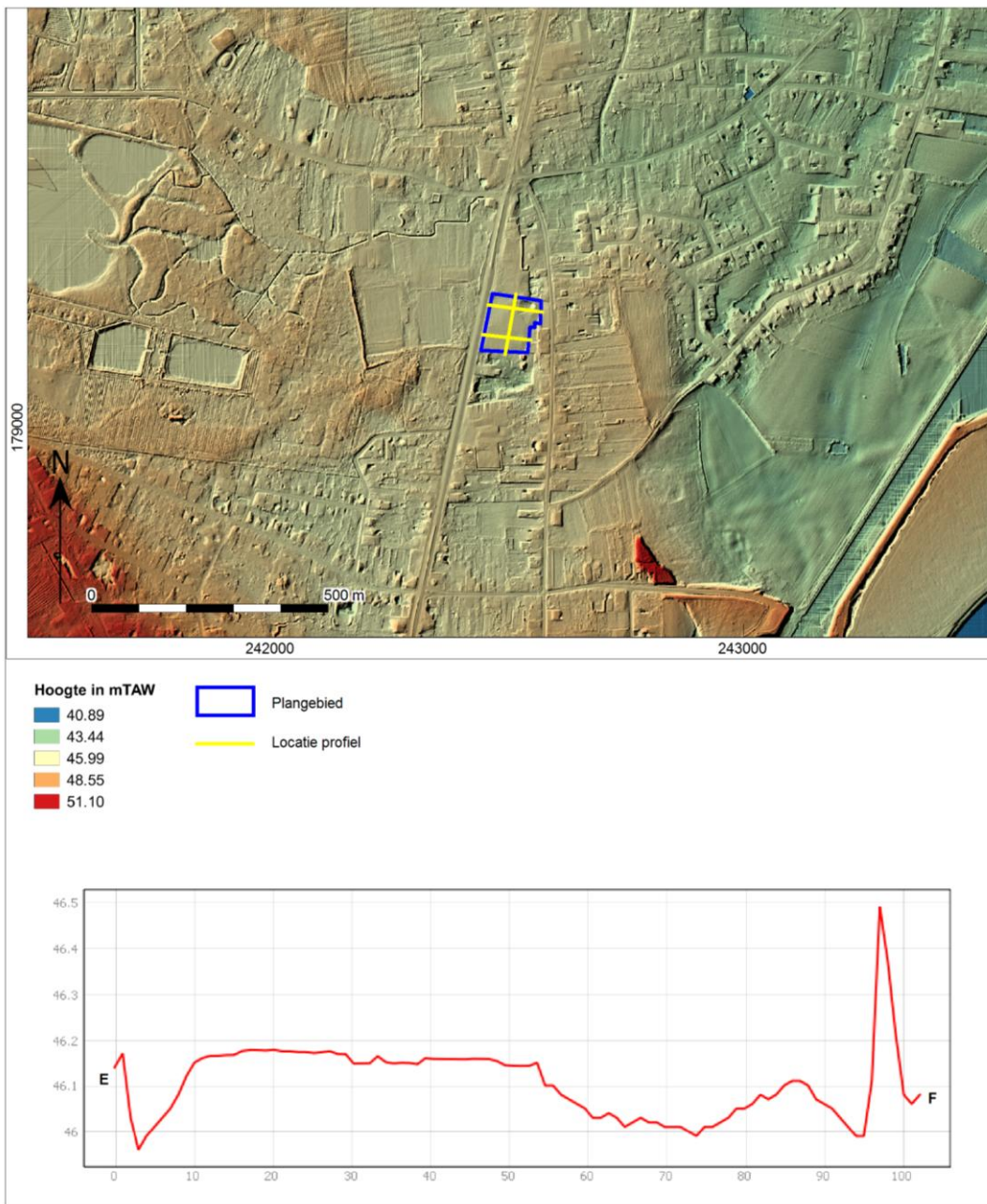
Het DTM toont dat het plangebied voor het grootste gedeelte geëgaliseerd is. Deze egalisatie zal het gevolg zijn van het realiseren van de huidige handspanden. Verder is op basis van de hoogteprofielen te zien dat het plangebied minimale hoogteverschillen kent op de plaats waar de huidige parking gelegen is. Opvallend is ook het grote hoogteverschil in het noordelijke gedeelte van het plangebied. Dit hoogteverschil kan te wijten zijn aan een aanwezige kelder.

Verder is ook opvallend dat het gebied ten zuiden van het plangebied bijna 100cm –mv lager gelegen is. Dit in tegenstelling tot het noordelijke gebied wat 40cm hoger gelegen is. Beide gebieden worden aangeduid als groeven.

Wanneer het plangebied bekeken wordt in de ruimere omgeving, is op te merken dat het gelegen is op een lager gelegen gedeelte van het gebied. De hogere delen bevinden zich op enige afstand ten zuidwesten. Ten oosten liggen lagere gebieden.

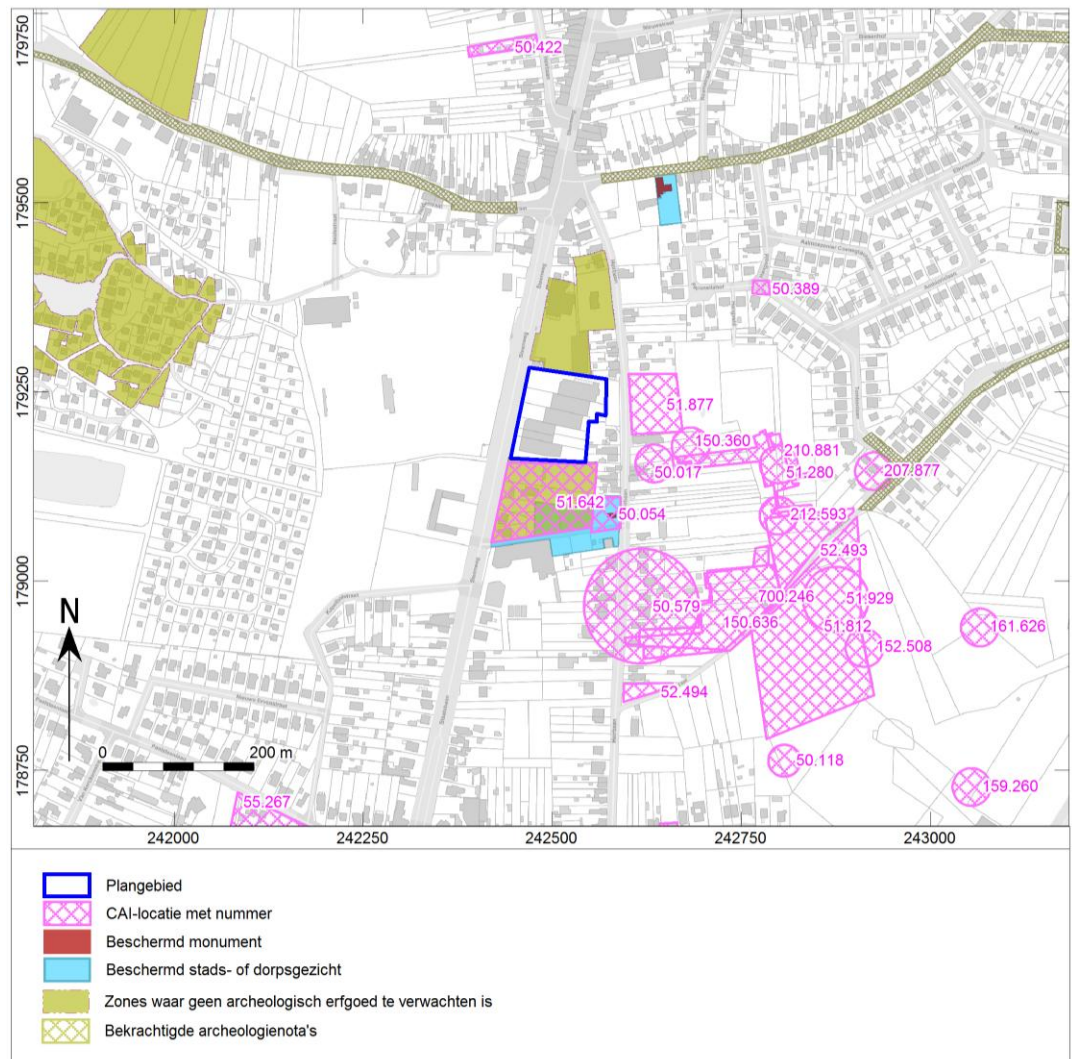
Afb. 11. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.

Afb. 12. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM).

1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed de volgende archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (afb. 13):

Afb. 13. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
50017	Circa 80m	Steentijd	Krabber
50054	Circa 60m	Laat-Romeinse Tijd	Vierkant heiligdom
		Karolingische periode	Sint-Petronellakapel – nog vroegere constructies naast huidige kapel
		Late Middeleeuwen	Romaans kerkje
		Munten	
50118	Circa 470m	Nieuwe Tijd – 17 ^{de} eeuw	Twee grafkruisen
			Noodkerkje – zaalkerk dat noord-zuid gericht staat
		Mesolithicum	Kampement – ovale concentratie van circa 4000 artefacten
		IJzertijd	Kuilen
50389	Circa 240m	Pottenbakkersovens	
		Romeinse Tijd	Vierde van bovensteen of looper Romeinse maalsteen
		Midden-Neolithicum	Stuk van een grote gepolijste bijl uit groenachtige rotssteen
50579	Circa	Midden-	Vlakgraf met drie kruiken, patera, kom, schaal, glazen kommetje en drie

	160m	Romeinse Tijd	glazen flessen
51280	Circa 240m	Vroeg-Neolithicum	De plaats was reeds van in het Neolithicum bewoond
		Laat-Neolithicum	Onversierde scherven, klingschrabbers, twee kleine disseltjes in lidiet
		Vroege Bronstijd	Scherven van laat bekeraardewerk, brokstukken van uit vuur- en zandsteen geslepen bijlen en afslagen, twee hamerbijlen
		Late Bronstijd	Bodemscherven van dik en grof met kwarts gemagerd aardewerk
51642	Palend aan plangebied	Midden-Romeinse Tijd	Vlakgraf – merendeel was een bijzetting in een urne
		Laat-Romeinse Tijd	Urnen, kruiken, terra sigillata, glazen flesjes
			Twee begravingen en aardewerk
51812	Circa 350m	Steentijd	Vijf vuurstenen messen of krabbers, vuurstenen pijlpunt
		Jong-Paleolithicum	Enkele geretoucheerde artefacten
		Neolithicum	Lithisch materiaal
		Late Bronstijd	Vijf graven met summier aantal grafgraven
		Midden-IJzertijd	Paalsporen van groot drieschepig woonhuis, talrijke paalsporen van kleiner gebouwen, scherven, maalsteen, slingerkogels, weefgewichten, graansilo
		Late IJzertijd	Huisplattegronden, 9 tweeschepige gebouwen
		Midden-Romeinse Tijd	Villa – verschillende woonvertrekken, galerij, kelder, ontvangstruimte, groot badgebouw, hoofdgebouw in steen, bijgebouwen in hout
		Laat-Romeinse Tijd	Landelijke nederzetting met verschillende plattegrondstructuren
			Aardewerk in Eifelwaar en handgevormd aardewerk
			Bronzen voorwerpen: fibula en gordelonderdelen, Christogram Munten
		Romeinse Tijd	Dakpannen, bronzen fibula, bronsfragment van een pot, fragment bronzen riemtong, bronzen dekseltje
		Merovingische periode	Kleine hoeve, bestaande uit groot woonhuis, drie hutkommen, kleine hut en zespotenspieker
		Merovingische periode	Kraal
		Frankische periode	Aardewerk
51877	Circa 50m	Volle Middeleeuwen	Fibula waarvan de glaspasta ontbreekt
		16 ^{de} eeuw	Bastion met ondiepe gracht, munten, skeletten in het puin van de Romeinse villa
51929	Circa 350m	Vroege-IJzertijd	10-tal graven uit de Late Bronstijd-IJzertijd met grafgoederen
		Romeinse Tijd	Scherven: Dragendorff 18/31
52493	Circa 350m	Midden-Romeinse Tijd	Romeinse villa met verschillende bijgebouwen
		Merovingische periode	12 Merovingische potten in reducerend gebakken aardewerk waarvan 8 bewaard
52494	Circa 320m	Vroege Bronstijd	Vlakgraf – inhumatiegraf
		Vroege-IJzertijd	15 graven teruggevonden in 1984 en 10 in 1985. Merendeel zijn urnengraven met enkele bijgaven.
55267	Circa 590m	Vroege-IJzertijd	Vlakgraf – veel verstoorde graven
			Zowel urn begravingen als urnloze bijzettingen met grafgraven
150360	Circa 120m	Romeinse Tijd	Bewoningssporen
		Hallstatt	Urn met kerfsnedeversiering met crematieresten
			Miniatuurpotje

150636	Circa 260m	Federmesser	16 onderscheiden vindplaatsen op een oppervlakte van 1,7 ha. Talrijke schrabbers en stekers, microklingen met afgestompte boord, Tjongerspitsen. Okerstiften Versierde polijstzandsteen, zandstenen, kwartsieten en kwartsen
152508	Circa 440m	Romeinse Tijd	Dakpannen
159260	Circa 660m	Romeinse Tijd	Keltisch wiel/rouelle
161626	Circa 560m	17 ^{de} eeuw	Lithisch materiaal – haan van een musketgeweer/pistool – belegeringen van Maastricht in 1632
207877	Circa 370m	18 ^{de} eeuw	Onze-Lieve-Vrouwkapel
210881	Circa 250m	17 ^{de} eeuw	Munt MAXIMILIAAN VAN BEIEREN (1650-1688)
212593	Circa 270m	Romeinse Tijd	Incompleet Romeins pelta beslag
700246	Circa 260m	Vroege Bronstijd	Wikkeldraadbeker als bijgift
		Late Bronstijd	Sporen van greppels – mogelijk drie concentrische greppels 115-tal graven waarvan enkele met enkel crematieresten en enkele met grafritten: fijnwandig, zorgvuldig afgewerkt aardewerk, bronzen voorwerpen, 1 glazen kraal, amfoor, 2 bronzen armbanden en getorste bronzen halsring en een open ringetje met bronzen kern en overdekt met bladgoud

In het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI veel archeologische meldingen bekend. De CAI-locaties 50017, 50118, 50389 en 150636 dateren uit de steentijd. Het gaat hierbij om twee toevalsvondsten en twee opgravingen (CAI 50118 en 150636). De toevalsvondsten werden gevonden in de omgeving van Romeinse gebouwen te situeren bij Hangveld - Het Kamp. CAI-locatie 50118 situeert een opgraving daterend uit 1979. Tijdens deze opgraving werd een ovale concentratie van circa 4000 artefacten daterend uit Vroeg-Mesolithicum teruggevonden. In de concentratie konden twee debitagezones onderscheiden worden. In het centrum was een haardstructuur uit zandsteen te situeren. Ten noordoosten van de haard was een concentratie houtskool gelegen die vermoedelijk het gevolg was van het ledigen van de haard. 80% van deze concentratie bestond uit verkoolde hazelnootjes. De site was aan twee zijden verstoord door ontgrindingen en de uitgravingen van de Zuid-Willemsvaart. Tijdens de opgraving werden naast Steentijd ook pottenbakkersovens uit de IJzertijd en een vierde van bovensteen of looper van een Romeinse maalsteen teruggevonden.

CAI locatie 150636 situeert een opgraving daterend uit 1986. Deze opgraving bevat 16 onderscheiden vindplaatsen op een oppervlakte van 1,7 ha. Centraal werd een cluster met twee rijen concentraties daterend uit Finaal-Paleolithicum (Federmesser) teruggevonden. Er was één concentratie in het westen met een rij van grotere arealen en één concentratie in het oosten met een serie kleinere concentraties. Verder zijn er ook haarden teruggevonden. Uit de opgravingen kwamen talrijke schrabbers, stekers, microklingen met afgestompte boord, Tjongerspitsen, een spits waarvan de hechtingshars bewaard is gebleven, okerstiften, versierde polijstzandsteen, zandstenen, kwartsiet en kwartsen.

De CAI-locaties 51877, 51280, 52493, 51812, 700246, 52494, 150360 melden Bronstijd en IJzertijdsporen en vondsten in de omgeving van het plangebied. CAI-locatie 150360 meldt een toevalsvondst, een Hallstatt urne met kerfsnedeversiering waarin crematieresten teruggevonden zijn. De overige CAI-locaties melden een opgraving uit 6 sectoren (A tot F). De opgraving dateert vanaf de jaren '60 tot midden jaren '80. Het archeologisch onderzoek vond plaats als gevolg van het terugvinden van bijzettingen van graven bij werken aan de Rubberfabriek Sint-Petronella. M. Vanderhoeven voerde daarop de opgraving uit. Er werd in **sector A** een Vroege-IJzertijd grafveld teruggevonden met 10-tal graven uit de Late Bronstijd-IJzertijd. Alle graven bezaten grafgoederen, zes graven bevatten meer dan twee stuks. Een voorbeeld van een grafrit is een bronzen restant van een paletarmband. Er werden verder geen metalen vondsten gedaan. In drie graven werd silex aangetroffen. Niet enkel archeologische resten uit de Bronstijd-IJzertijd werden aangetroffen.

Ook aardewerk, Dragendorff 18/31 uit de Romeinse tijd werd tijdens de opgraving teruggevonden. **Sector B** van het urnengravelveld werd opgegraven in 1978. Tijdens deze opgravingen werden vlakgraven teruggevonden. Het merendeel van de graven bevatte een urne waarbij soms naast of in de urn 1 of 2 miniatuurpotjes aangetroffen werden. Sommige graven bevatten rijkere bijgaven. Ook werden archeologische resten uit Bronstijd en Steentijd aangetroffen. De Bronstijd resten bestonden uit aardewerk. De archeologische resten daterend uit de Steentijd bestonden voornamelijk uit aardewerk, lithisch materiaal zoals schrabbers, vuur- en zandsteen, geslepen bijlen en afslagen, twee hamerbijlen. De opgraving in **sector C**, daterend van 1984-1985, resulteerde in het opgraven van verschillende vlakgraven daterend uit de Vroege Bronstijd en Vroege IJzertijd. Het merendeel van de graven bestond uit urnengraven met enkele bijgaven. Ook kwamen graven voor waarin crematieresten samen met de houtskool in de kuil uitgestrooid werden. De graven met urn hadden de bijgaven liggen in de kuil. Deze bijgaven bestonden uit aardewerk, bronzen giften en/of glas. In deze sector werd eveneens een inhumatiegraf gevonden. Dit hurkgraf, met silhouet, was verstoord aan het voeteneinde door de aanleg van een bijgebouw van de Romeinse villa.

Sector D bevat archeologische resten/sporen uit het Laat Paleolithicum tot de 16de eeuw. De archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum tonen lithisch materiaal, namelijk vijf vuurstenen messen of krabbers en een vuurstenen pijlpunt, de archeologische resten uit het Neolithicum bestonden uit lithisch materiaal. De archeologische resten uit de Late Bronstijd en Midden-IJzertijd resulteerde in 5 vlakgraven met een summier aantal bijgaven en nederzettingssporen bestaande uit paalsporen van een groot drieschepig woonhuis. De Late-IJzertijd resten toonden negen tweeschepige gebouwen. Hierbij waren nog een horreum en een soort Grubenhaus terug te vinden. Deze gebouwen moesten plaats maken voor het hoofdgebouw van de villa en werden hierdoor afgebroken tegen het einde van de 1ste eeuw. Uit de Romeinse periode zijn archeologische sporen van een Romeinse villa bestaande uit verschillende woonvertrekken, galerij, kelder, ontvangstruimte, groot badgebouw, hoofdgebouw in steen, bijgebouw in hout teruggevonden. De Laat-Romeinse periode werd gerepresenteerd door een landelijke nederzetting met verschillende plattegrondstructuren die rondom de Romeinse villa teruggevonden werden. Bij deze nederzetting werden aardewerk, metaal en munten teruggevonden. In deze sector zijn verder nog archeologische resten uit de Merovingische periode in de vorm van een kleine hoeve waarbij eveneens glas teruggevonden werd, en uit de 16de eeuw een Bastion met ondiepe gracht, munten en skeletten in het puin van de Romeinse villa teruggevonden. In **Sector E** loopt het urnengravelveld daterend uit de Bronstijd verder. Deze sector is waarschijnlijk het oudste gedeelte van het gravelveld. Op het gravelveld zijn sporen van greppels die geïnterpreteerd kunnen worden als vage restanten van mogelijk twee concentrische greppels teruggevonden. Een derde kringgreppel heeft een graf als centrale bijzetting. En er zijn nog twee greppels in het oudste gedeelte van het gravelveld te situeren. Het gravelveld bevat 115 graven waarvan een aantal met enkel crematieresten, een aantal met graf giften. Over het algemeen waren deze goed bewaard. **Sector F** had een groot aantal verstoorde graven. De graven konden gedateerd worden in de Vroege IJzertijd. De graven hadden één of meerdere graf giften.

In de omgeving van het plangebied zijn eveneens verschillende archeologische resten en sporen uit de Romeinse periode teruggevonden. Zo meldt CAI-locatie 51929 een Romeinse villa met verschillende bijgebouwen. Bij deze opgraving in 1885 werden eveneens archeologische resten, aardewerk, uit de Merovingische periode teruggevonden. In 1938 is er eveneens een opgraving uitgevoerd rondom de Sint-Petronellakapel waar eveneens vlakgraven met bijzettingen teruggevonden werden. De overige CAI-locaties melden verschillende toevalsvondsten zoals CAI-locatie 50579 (vlakgraf met bijgaven) of melden vondsten teruggevonden door metaaldetectie en veldprospectie zoals 212593, een Romeins pelta beslag.

Uit de Karolingische periode dateert de Sint-Petronellakapel. Deze werd opgegraven in 1972 door de Heemkundige kring. Mogelijk had het kapelletje een Laat-Romeinse voorloper. Deze voorloper was een vierkant heiligdom. Uit de Late Middeleeuwen werd een romaans kerkje gesitueerd dat opgetrokken was in mergelblokken met een kort schip en een koortje met rond absis. In de 16de eeuw werd het noodkerkje gebouwd. In de 17de eeuw werd het kerkje gerestaureerd. Ook zijn er bij de kapel verschillende vlakgraven teruggevonden waarvan de datering niet zeker is.

Uit de 17de en 18de eeuw zijn ook vindplaatsen (CAI 161626, 207877 en 210881) te situeren in de omgeving rondom het plangebied. Deze vindplaatsen zijn gelokaliseerd op basis van metaaldetectie, een toevalsvondst en kaartstudie. Deze tonen aan dat het gebied een goede ontwikkeling had in deze periode.

1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringsen en bouwhistorische waarden

Historische situatie

Het plangebied behoort tot de deelgemeente Rekem. De oudste vermelding van Rekem kan gedateerd worden in 1143 als Radenchen. Rekem werd gekenmerkt als een vrije rijksheerlijkheid samen met het gehucht Wezet. In de 13de en 14de eeuw werden ook Uikhoven en Boorseem eraan toegevoegd.

Tot in de 17de eeuw was Rekem in handen van verschillende families zoals de familie van Bronckhorst en van der Marck. In 1623 werd Rekem verheven tot een graafschap. In het Ancien Régime was Rekem dan een echt vorstendom met een eigen munt, leger en tolkantoor. In de 16de, 17de en 18de eeuw onderging Rekem verschillende plunderingen, inkwartierungen en opeisingen van verschillende legers. Dit was het gevolg van de nabije ligging van de stad Maastricht.

Tot het einde van de 18de eeuw had de gemeente een eerder primitief uitzicht. In de eerste helft van de 19de eeuw werd de Zuid-Willemsvaart aangelegd. Deze vaart lag ten oosten van de oude stad. Ook werd in deze periode de steenweg Maastricht-Maaseik aangelegd. Deze veranderingen zorgden ervoor dat de stad opgedeeld werd in drie delen namelijk deel 1: de oude, omwalde stad met het grafelijk kasteel, deel 2: de resten van de oude bebouwing in de gehuchten Bovenwezet en Daalwezet en deel 3: de nieuwe woonwijken, ten noorden en zuiden van de Populierenlaan en aan de N78 naar Maaseik. Het plangebied is in deel 3 gelegen.

Het tweede gedeelte van de 19de eeuw was voor Rekem een periode waar de stad aan belang verloor. De stad evolueerde naar een landbouwgemeente en Mechelen-aan-de-Maas kreeg een belangrijkere plaats. Het gebrek aan plaatselijke tewerkstelling had als gevolg dat Rekem evolueerde tot een woonforensengemeente waarvan meer dan de helft van de actieve bevolking buiten de gemeente tewerkgesteld werd. De laatste decennia vond er een sterke Nederlandse immigratie plaats.¹³

Bouwhistorische schets

Kapel Sint-Pertronella

Ten zuidoosten van het plangebied is de Kapel Sint-Pertronella gelegen. Deze Gotische kapel dateert van 1620 en werd gerestaureerd in 1750. In 1879 werd de kapel voorzien van een neogotisch voorportaal. In 1973 werd de gehele kapel nogmaals gerestaureerd.

De kapel bestaat uit een zaalkerkje van één travee met een driezijdig koor alsook een inspringend voorportaal. Dit alles is opgebouwd uit baksteenbouw onder zadeldaken met klokkeruiter boven het schip. De zijgevels bestaan uit steunbergen afgewerkt met mergelsteen. Onder de dakrand is een muizentandfries. De voormalige voorgevel werd afgewerkt met aandaken en vlechtingen. De vensters zijn in spitsboogvorm met een afgeschuinde, mergelstenen omlijsting. Het interieur is bepleisterd.¹⁴

Kasteel Kapelhof

Het kasteel werd gebouwd in 1850 door Joseph Caisson. Deze liet het bouwen voor zijn dochter die gehuwd was met de graaf Dumonceau. Het kasteel stond op de plaats van zijn schaapsstal. In 1919 werden er onder de nieuwe eigenaar Jean de Chestrat de Haneffe, een park en zes vijvers bij aanleggen.

Het kasteel heeft een u-vorm en is onderverdeeld in appartementen. Het zijn bakstenen gebouwen. De noordvleugel heeft een schilddak, de zuidvleugel een wolfsdak met dakvensters en de westvleugel een plat dak. Verder heeft het kasteel getoogde muuropeningen en vensters met hardstenen latei.¹⁵

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120370>

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/960>

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/970>

Historische kaarten

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Ferraris kaarten ¹⁶	1771-1778	Deze kaart is zeer vervormd dat het niet duidelijk is waar het plangebied precies gelegen is.
Atlas der buurtwegen ¹⁷	Ca. 1840-1850	Hierop valt af te lezen dat het plangebied gelegen is over meerdere noord-zuid georiënteerde percelen. De lange smalle percelen wijzen erop dat het plangebied een nattere bodem bevat dat door greppels afgewaterd moet worden. Het plangebied is in gebruik als akker-, gras- of weiland. Het plangebied is eveneens onbebouwd.
Vandermaelen kaarten ¹⁸	1846-1854	Op deze kaart is te zien dat het plangebied onbebouwd is en gelegen aan de straat Maastricht/Maasmechelen. Ten oosten van het plangebied is eveneens een weg gelegen.
Topografische Kaart ¹⁹	1873	De topografische kaart van 1873 toont dat het plangebied onbebouwd is. Het plangebied is gelegen aan een weg ten oosten en ten westen. De oostelijke weg is de weg Maastricht/Maasmechelen. De hoogtelijnen tonen dat het plangebied in het noordwesten hoger gelegen is dan in de rest van het plangebied.
Topografische kaart ²⁰	1904	De topografische kaart van 1904 toont dat het plangebied nog steeds onbebouwd is en in gebruik als akker- wei- of grasland. Verder is het plangebied gelegen tussen twee wegen. De omgeving is meer in ontwikkeling dan de topografische kaart van 1873 toont.
Topografische kaart ²¹	1939	De topografische kaart 1939 toont dat rondom het plangebied alle percelen in ontwikkeling zijn gebracht. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik door akker-, gras- en weiland. Doorheen het plangebied loopt een hoogtelijn. Deze is een klein beetje meer naar het zuiden gelegen dan de hoogtelijnen op de topografische kaart van 1904.
Luchtfoto ²²	1971	Op de luchtfoto van 1971 kan te zien dat het plangebied onbebouwd is en in gebruik als akkerland of grasland. Er zijn duidelijk noord-zuid kleurverschillen zichtbaar die wijzen op een agrarisch gebruik.
Luchtfoto ²³	1979-1990	De luchtfoto van 1979-1990 toont dat het plangebied weinig verandering heeft ondergaan. Het plangebied is nog steeds onbebouwd en in gebruik als grasland. Centraal in het plangebied is een bomenrij te situeren.

De Ferrariskaarten (Carte de Ferraris) zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in "België" als in heel West-Europa.²⁴ Deze kaart is zeer vervormd dat het niet duidelijk is waar het plangebied precies gelegen is. In de omgeving is te zien dat Rekem gelegen is in het noordoosten en Neerharen eerder in het zuiden. Er is een duidelijke grens te zien

¹⁶ Ferraris 1771-1778.

¹⁷ onbekend 1840-1850.

¹⁸ Vandermaelen 1846-1854.

¹⁹ <http://www.cartesius.be>

²⁰ <http://www.cartesius.be>

²¹ <http://www.cartesius.be>

²² <http://www.geopunt.be/kaart>.

²³ <http://www.geopunt.be/kaart>..

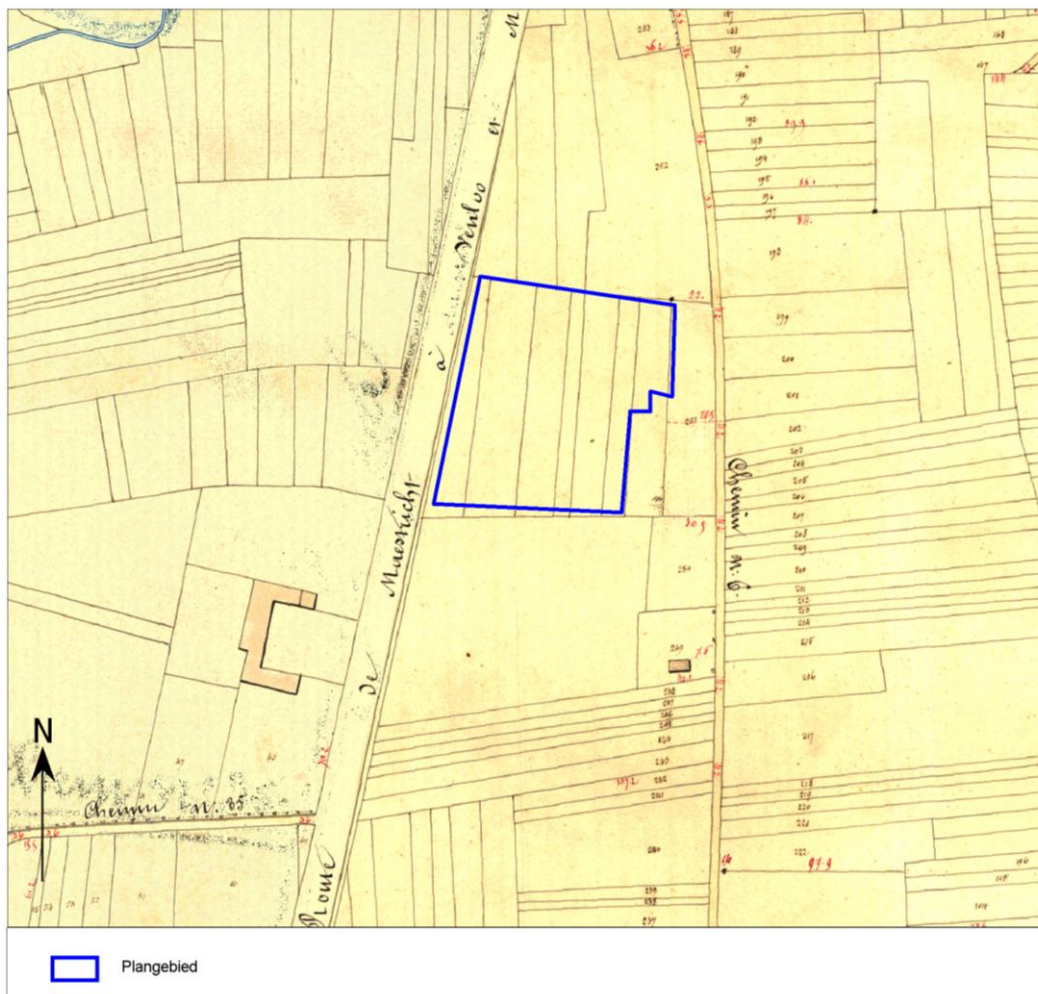
²⁴ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>.

tussen deze twee gemeenten. Het gebied is voornamelijk in gebruik als akkerland. Aan enkele grote wegen zijn huizen gelegen alsook tuinen.

Afb. 14. Het plangebied op de Ferraris kaart.

Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven (afb. 15). Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, daterend van rond 1840. Hierop valt af te lezen dat het plangebied gelegen is over meerdere noord-zuid georiënteerde percelen. De lange smalle percelen wijzen erop dat het plangebied een nattere bodem bevat dat door greppels afgewaterd moet worden. Het plangebied is in gebruik als akker-, gras- of weiland. Het plangebied is eveneens onbebouwd. Het plangebied is gelegen aan de weg Maasmechelen/Maastricht. Ten oosten van het plangebied is eveneens een weg gelegen. Ten zuiden van het plangebied zijn twee gebouwen te zien. Deze gebouwen zijn de kapel en kasteel besproken in het hoofdstuk hierboven.

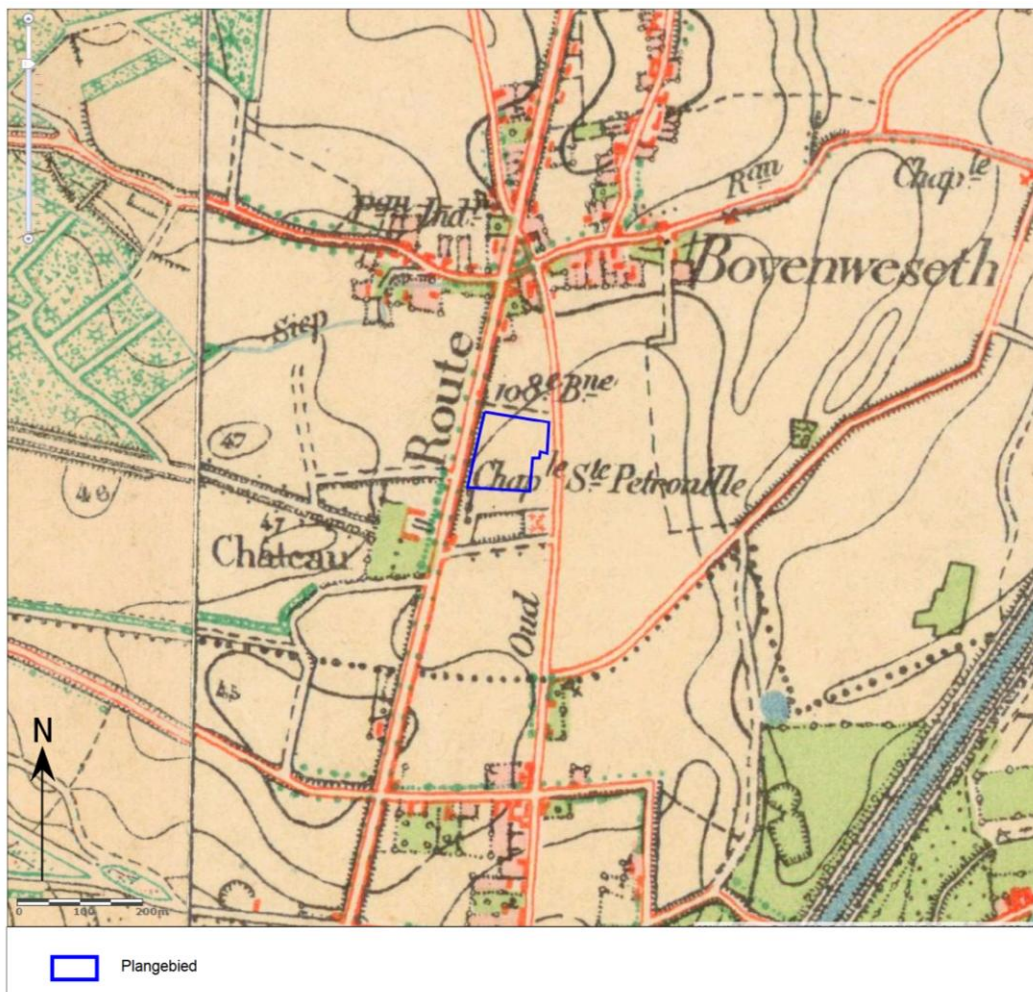
Afb. 15. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.

Een zestal jaar later zijn de Vandermaelenkaarten samengesteld. Dit is een verzameling historische kaarten gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Zijn "*Carte topographique de la Belgique*" is gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1: 20.000. Op deze kaart is te zien dat het plangebied onbebouwd is en gelegen aan de straat Maastricht/Maasmechelen. Ten oosten van het plangebied is eveneens een weg gelegen. Ten zuiden van het plangebied zijn twee gebouwen te zien namelijk het kasteel en de kapel. Verder is er geen of bebouwing te zien. Ten westen van het plangebied is een heide gebied te zien.

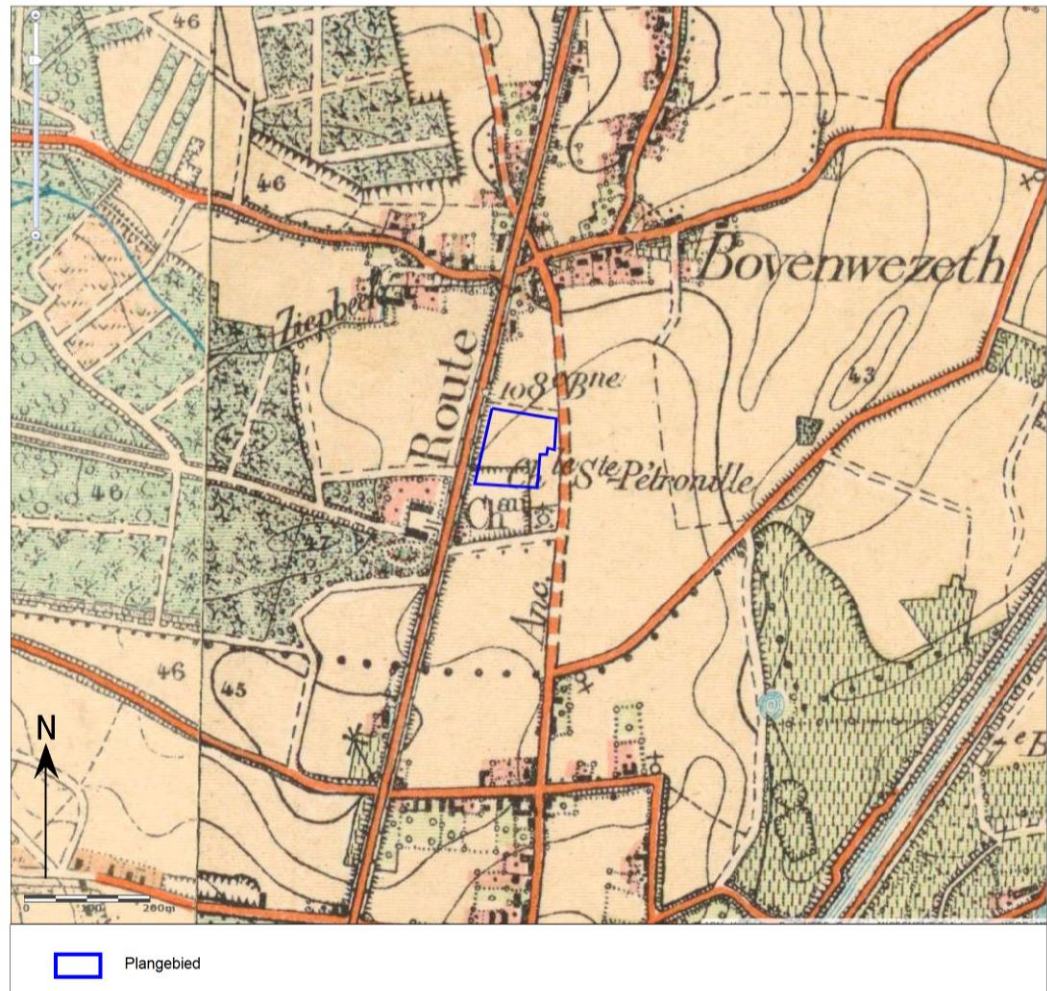
Afb. 16. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.

De topografische kaart van 1873 toont dat het plangebied onbebouwd is. Het plangebied is gelegen aan een weg ten oosten en ten westen. De oostelijke weg is de weg Maastricht/Maasmechelen. Ten noorden van het plangebied is Bovenweseth gelegen. Ten westen van het plangebied is het kasteel (chateau) gelegen. Ten zuiden van het plangebied is de Kapel (Sint-Petronelle) te situeren. Verder is de omgeving rondom het plangebied in gebruik door akker-, wei- of grasland. De hoogtelijnen tonen dat het plangebied in het noordwesten hoger gelegen is dan in de rest van het plangebied.

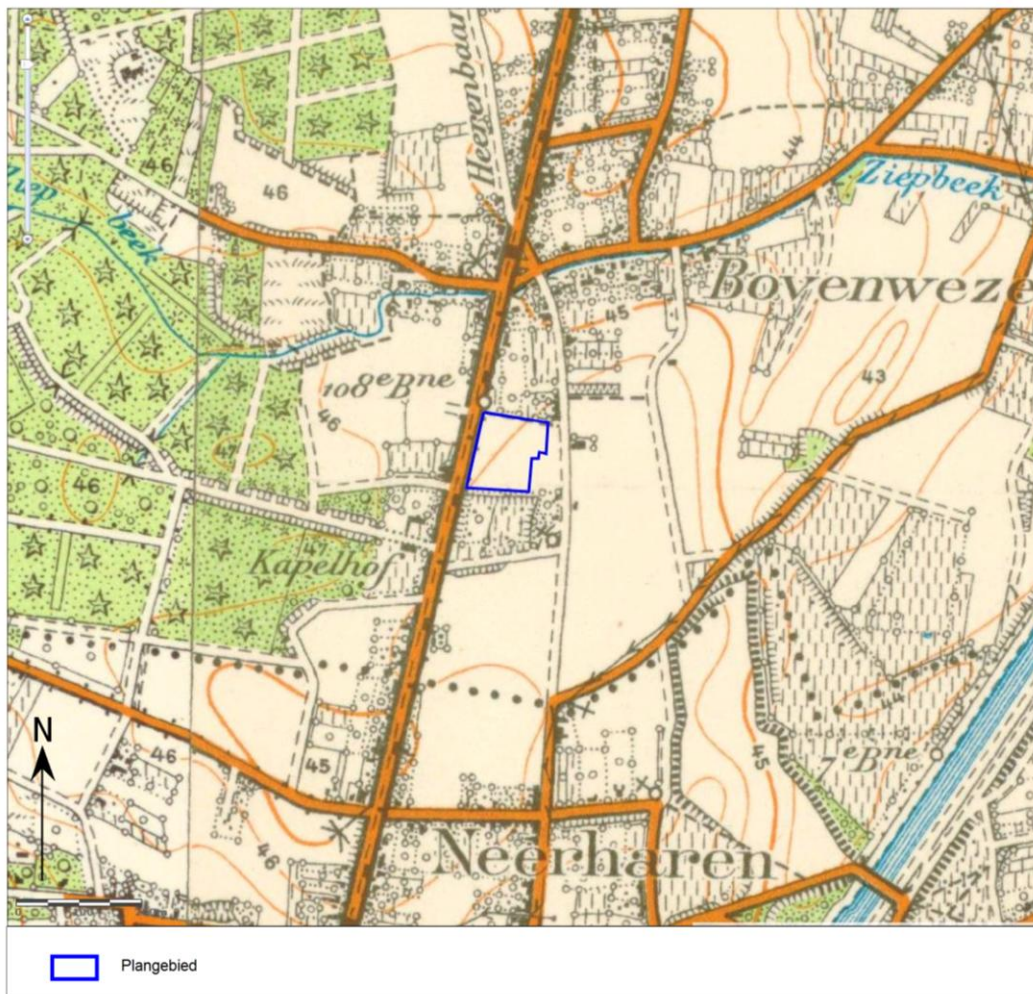
Afb. 17. Het plangebied op de topografische kaart van 1873.

De topografische kaart van 1904 toont dat het plangebied nog steeds onbebouwd is en in gebruik als akker-wei- of grasland. Verder is het plangebied gelegen tussen twee wegen. Ten noorden van het plangebied is het centrum van Bovenwezeth gelegen. Het zuidelijke gedeelte van het plangebied is in gebruik door een zone met duidelijk hoogteverschil. De omgeving is meer in ontwikkeling dan de topografische kaart van 1873 toont.

Afb. 18. Het plangebied op de topografische kaart van 1904.

De topografische kaart 1939 toont dat rondom het plangebied alle percelen in ontwikkeling zijn gebracht. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik door akker-, gras- en weiland. Het plangebied is gelegen tussen twee wegen. In het noorden is Bovenwezeth en in het zuiden is Neerharen gelegen. Doorheen het plangebied loopt een hoogtelijn. Deze is een klein beetje meer naar het zuiden gelegen dan de hoogtelijnen op de topografische kaart van 1904.

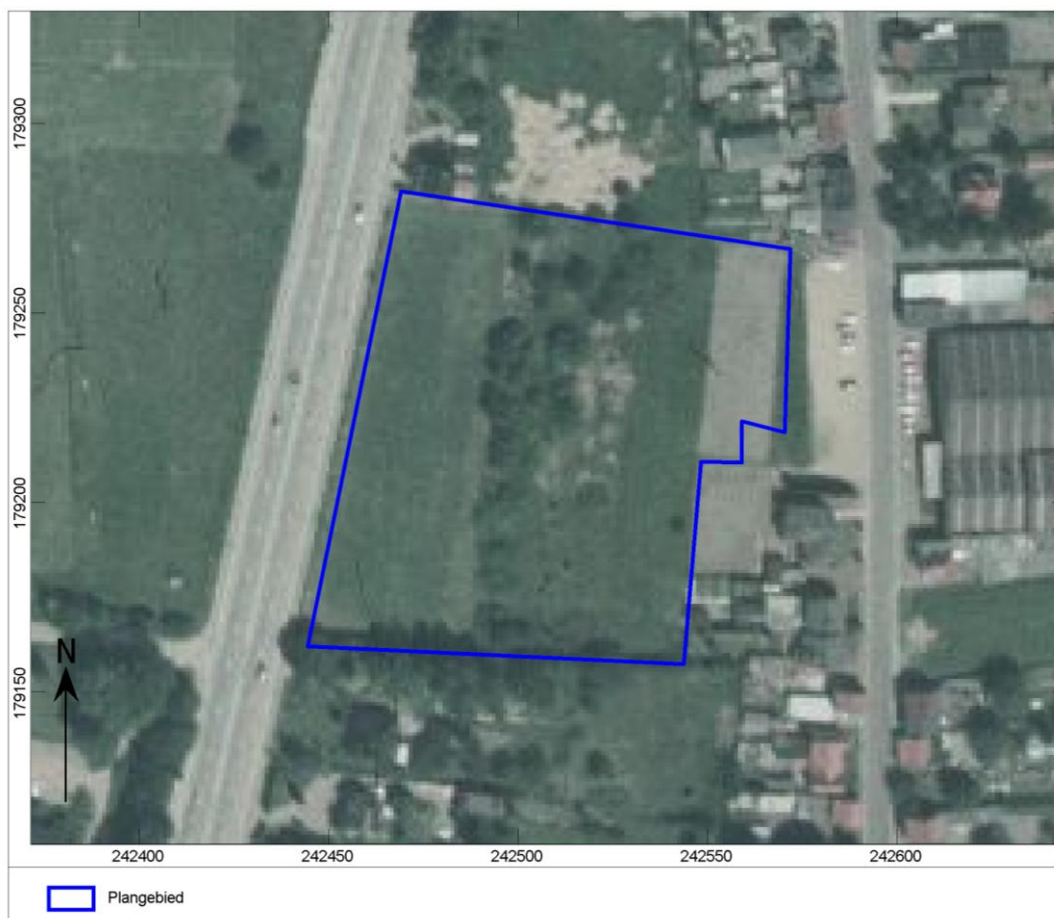
Afb. 19. Het plangebied op de topografische kaart van 1939.

Op de luchtfoto van 1971 kan te zien dat het plangebied onbebouwd is en in gebruik als akkerland of grasland. Er zijn duidelijk noord-zuid kleurverschillen zichtbaar die wijzen op een agrarisch gebruik. Ten noorden is eveneens een grasveld gelegen. Ten zuiden lijkt het gebied verder ontwikkeld te zijn. Ten oosten zijn woningen en grote stallingen gelegen. Ten westen is een open ruimte gelegen. Het plangebied is nog steeds gelegen tussen twee wegen.

Afb. 20. Het plangebied op de luchtfoto 1971.

De luchtfoto van 1979-1990 toont dat het plangebied weinig verandering heeft ondergaan. Het plangebied is nog steeds onbebouwd en in gebruik als grasland. Centraal in het plangebied is een bomenrij te situeren. Ten oosten is een parking aangelegd. Verder is er weinig of geen verandering te zien in de omgeving.

Afb. 21. Het plangebied op de luchtfoto 1979-1990.

1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

Het plangebied wordt gekarteerd in dekzandgebied op basis van de geologische gegevens. Onder de dekzand worden fluviatiele afzettingen verwacht. De quartaire afzettingen hebben een dikte van circa 1,40-2,00m –mv. De bodemkaart toont eveneens een zandbodem met textuur B horizont. Op basis van het DTM is het plangebied gelegen op een helling waar het lager gelegen gebied ten zuidoosten van het plangebied gelegen is en het hoger gelegen gebied ten zuidwesten van het plangebied. Op deze manier heeft het plangebied een gunstige locatie voor archeologische resten. Dit wordt eveneens bevestigd door de vele CAI-meldingen die ten oosten van het plangebied gelegen zijn. De CAI-meldingen kunnen gedateerd worden vanaf het Laat-Paleolithicum tot de 17de eeuw.

Uit de CAI meldingen blijkt dat in de omgeving archeologische sporen en vondsten zijn aangetroffen die tot vrijwel alle archeologische tijdsperiodes terug zijn te herleiden vanaf het Paleolithicum. Het aantal meldingen en vondsten is talrijk. De CAI meldingen vanaf het Neolithicum melden voornamelijk een grafveld uit de Bronstijd-IJzertijd met een grote hoeveelheid aan urnengraven. Ook uit de Romeinse Tijd zijn vele sporen terug te vinden. Deze sporen kunnen geassocieerd worden aan een Romeinse villa die ten oosten van het plangebied gelegen is. Deze sporen hebben een gelijkaardige ligging als het plangebied. Ook in de navolgende periodes is er al dan niet periodiek sprake van bewoning. Dit blijkt uit vondsten en sporen uit zowel de Vroege als Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd., waaronder meerdere Merovingische hutkommen. Op deze manier kan gesteld worden dat er eveneens nog sporen voornamelijk daterend uit de Bronstijd tot in de Nieuwe tijd kunnen voorkomen binnen het plangebied. Deze sporen kunnen gerelateerd

worden aan het grafveld alsook aan de Romeinse en Middeleeuwse bewoning die voornamelijk ten oosten van het plangebied gelegen is.

Het historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied altijd aan de baan van Maasmechelen/Maastricht gelegen is. Deze baan kon ervoor zorgen dat er een ontwikkeling plaatsvond rondom deze baan. Op het historisch kaartmateriaal is echter weinig ontwikkeling te zien gelegen aan deze baan. Het plangebied is voornamelijk in gebruik als akker-, grasland of weiland. De laatste decennia werd het plangebied volledig bebouwd door handelspanden en bijhorende parking. Op het DTM is verder ook te zien dat voor de bouw van deze gebouwen, het plangebied geëgaliseerd is.

De beantwoording van de overige onderzoeksvraag is als volgt:

- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*

In het plangebied wordt een nieuw handelspand met bijhorende vernieuwde parking gepland. Voor de realisatie van dit handelspand moet het zuidelijkste gebouw gesloopt worden. Ook kleine bijgebouwen rondom de bestaande gebouwen worden gesloopt. De parking zal op bepaalde plaatsen vernieuwd worden. Ook zal aan de westelijke zijde van de gebouwen een nieuw voetpad aangelegd worden. Als laatste zullen de voorgevels van het noordelijk handelspand vernieuwd worden. In totaal zal er een ingreep gebeuren op 5185m².

De huidige situatie toont echter dat het plangebied momenteel tot op wisselende diepte verstoord is. Momenteel is het plangebied in gebruik door een handelspand met bijhorende parking. Momenteel is echter niet geweten wat de precieze verstoring is van het handelspand omdat alle plannen ontbreken. Mogelijk kan de vloerplaat niet zo diep gelegen zijn waardoor archeologische resten nog aanwezig kunnen zijn. De funderingen zullen een minimale verstoring van 100cm –mv hebben

De huidige parking zal een maximale verstoring van 30cm –mv veroorzaakt hebben. De geplande werken zullen echter maximaal 40cm –mv verstoren waardoor de nieuwe verstoring dieper dan de huidige verstoring gelegen is. Mogelijk kan deze nieuwe verstoring het archeologisch niveau raken. Er moet eveneens rekening gehouden worden met het gebruik van zware machines op het plangebied die eveneens voor meer verstoring kunnen zorgen. Omdat de diepte van het archeologisch niveau niet geweten is, kunnen deze werken het archeologisch niveau toch nog verstoren.

Omwille van de hoge verwachting voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Late Middeleeuwen, de onduidelijkheid over de huidige verstoring en de mogelijkheid op het verstoren van het archeologisch niveau, zal verder archeologisch onderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd worden op de plaatsen waar ingrepen zullen plaatsvinden. Het programma van maatregelen zal hierover meer duidelijkheid geven.

1.2.5 Samenvatting

Het plangebied wordt gekarteerd in dekzandgebied op basis van de geologische gegevens. De bodemkaart toont eveneens een zandbodem met textuur B horizont. Op basis van het DTM is het plangebied gelegen op een helling waar het lager gelegen gebied ten zuidoosten van het plangebied gelegen is en het hoger gelegen gebied ten zuidwesten van het plangebied. Op deze manier heeft het plangebied een gunstige locatie voor archeologische resten. Dit wordt eveneens bevestigd door de vele CAI-meldingen die ten oosten van het plangebied gelegen zijn. De CAI-meldingen kunnen gedateerd worden vanaf het Laat-Paleolithicum tot de 17de eeuw.

Het historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied altijd aan de baan van Maasmechelen/Maastricht gelegen is. Deze baan kon ervoor zorgen dat er een ontwikkeling plaatsvond rondom deze baan. Op het historisch kaartmateriaal is echter weinig ontwikkeling te zien gelegen aan deze baan. Op het DTM is verder ook te zien dat voor de bouw van deze gebouwen, het plangebied geëgaliseerd is.

In het plangebied wordt een nieuw handelspand met bijhorende vernieuwde parking gepland. Voor de realisatie van dit handelspand moet het zuidelijkste gebouw gesloopt worden. Ook kleine bijgebouwen rondom de bestaande gebouwen worden gesloopt. De parking zal op bepaalde plaatsen vernieuwd worden. Ook zal aan de westelijke zijde van de gebouwen een nieuw voetpad aangelegd worden. Als laatste zullen

de voorgevels van het noordelijk handelspand vernieuwd worden. In totaal zal er een ingreep gebeuren op 5185m².

De huidige situatie toont echter dat het plangebied momenteel tot op wisselende diepte verstoord is. Momenteel is het plangebied in gebruik door een handelspand met bijhorende parking en is echter niet geweten wat de precieze verstoring is van het handelspand omdat alle plannen ontbreken. Mogelijk kan de vloerplaat niet zo diep gelegen zijn waardoor archeologische resten nog aanwezig kunnen zijn. De funderingen zullen een minimale verstoring van 100cm –mv hebben. De huidige parking zal een maximale verstoring van 30cm –mv veroorzaakt hebben. De geplande werken zullen echter maximaal 40cm –mv verstoren waardoor de nieuwe verstoring dieper dan de huidige verstoring gelegen is. Mogelijk kan deze nieuwe verstoring het archeologisch niveau raken. Omdat de diepte van het archeologisch niveau niet geweten is, kunnen deze werken het archeologisch niveau toch nog verstoren.

Omwille van de hoge verwachting voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Late Middeleeuwen, de onduidelijkheid over de huidige verstoring en de mogelijkheid op het verstoren van het archeologisch niveau, zal verder archeologisch onderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd worden op de plaatsen waar ingrepen zullen plaatsvinden. Het programma van maatregelen zal hierover meer duidelijkheid geven.

Literatuur

- Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2,0.
- Claes, S., E. Frederickx & F. Gullentops, 2001: *Toelichtingen bij de Geologische Kaart van België Vlaams Gewest. Kaartblad 34 Tongeren 1:50.000*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.
- Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog*. Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.
- Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.
- Fricx, E., 1712: *Carte de Pays-Bas*.
- Jacobs, P., M. de Ceulenaire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol* 102,
- Kadaster, 1850-1864: *Topografische Militaire Kaart, kaartblad 56*. Nationaal Archief,
- Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.
- Vandermaelen, F., 1846-1854: *Cartes topographiques de la Belgique*.
- Verstraelen, A., 2001: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 34 Tongeren*. Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen.

Geraadpleegde websites

- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>
- <http://www.cartesius.be>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
- <https://id.erfgoed.net>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
- Afb. 3. Overzichtsplan van de bestaande toestand.
- Afb. 4. Het plangebied op de luchtfoto 2013-2015.
- Afb. 5. Overzicht van de uit te graven zones aangeduid in kleur (rood, roodbruin, geel, paars en groen)deel 1.
- Afb. 6. Overzicht van de uit te graven zones deel 2.
- Afb. 7. Fundering- en rioleringsplan.
- Afb. 8. Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.
- Afb. 9. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
- Afb. 10. Het plangebied op de bodemkaart.
- Afb. 11. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.
- Afb. 12. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM).
- Afb. 13. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
- Afb. 14. Het plangebied op de Ferraris kaart.
- Afb. 15. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
- Afb. 16. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
- Afb. 17. Het plangebied op de topografische kaart van 1873.
- Afb. 18. Het plangebied op de topografische kaart van 1904.
- Afb. 19. Het plangebied op de topografische kaart van 1939.
- Afb. 20. Het plangebied op de luchtfoto 1971.
- Afb. 21. Het plangebied op de luchtfoto 1979-1990.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2017I313
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied.
Aanmaakschaal	1/20
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	3
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Overzichtsplan van de bestaande toestand.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	5
Type plan	Overzichtskaat
Onderwerp plan	Overzicht van de uit te graven zones aangeduid in kleur (rood, roodbruin, geel, paars en groen) deel 1.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	6
Type plan	Overzichtskaat
Onderwerp plan	Overzicht van de uit te graven zones deel 2.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	7
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Fundering- en rioleringsplan.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	8
Type plan	Tertiaire kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.

Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	9
Type plan	Quartaargeologische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de Quartaargeologische kaart.
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de bodemkaart.
Aanmaakschaal	1/25
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	11
Type plan	Digitaal Terreinmodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	12
Type plan	Digitaal Terreinmodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM).
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12-10-2017
Plannummer	13
Type plan	CAI
Onderwerp plan	Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
Aanmaakschaal	1/100
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10-10-2017
Plannummer	14
Type plan	Ferraris kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Ferraris kaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017
Plannummer	15
Type plan	Atlas der Buurtwegen
Onderwerp plan	Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
Aanmaakschaal	Onbekend

Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017
Plannummer	16
Type plan	Vandermaelenkaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017
Plannummer	17
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1873.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017
Plannummer	18
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1904.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017
Plannummer	19
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1939.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	10-10-2017

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2017I313
Onderwerp	Fotolijst
ID	4
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto 2013-2015.
ID	20
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto 1971.
ID	21
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto 1979-1990.